

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. An, ut omissio, ejúsque effectus sit interpretativè voluntarius,
requiratur obligatio ponendi actum oppositum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

rationabiliter potest habere triplicem sensum, primò ut significet omittere conformiter ad rationem: Secundò, omittere ex motione finis. Tertiò omittere omissione supponente & conno-

tante pro regula iudicium rationis indifferens: quamvis ergò primo & secundo modo pura omisio non sit rationabilis, est tamen in tertià & postrema acceptione,

ARTICULUS III.

An ut omisio, ejusque effectus sit interpretative voluntarius, requiratur obligatio ponendi actum oppositum?

SUMMARI A.

1. Status questionis exponitur.
2. Ut omisio sit imputabilis requiritur obligatio ponendi actum oppositum.
3. Non item ut sit voluntaria.
4. Eliditur evasio Advers. de dominio in potentia.
5. Quomodo actus sit debitus inesse subjecto, ut ejus omisio sit privativa?
6. Nullius rei omisio est voluntaria, nisi evius datur advertentia.
7. Ut effectus ex omissione secutus sit voluntarius omittere requiritur obligatio.
8. Ratio a priori.
9. 10. Ratio ab absurdis.
11. Objectiones 12. Solvuntur.

S. I.

Defenditur voluntaria omisio sine obligatione.

Duplex & distincta est questio, una de omissione, altera de effectu, qui ex omissione sequitur. Et queritur de utroque, an aliqua legis obligatio ad hoc sit necessaria, ut vel omisio, vel effectus inde secutus accipiant rationem voluntarii. v. g. an illi, qui nullam habet obligationem audiendi Sacrum, omisio Sacri sit voluntaria, si illo tempore deambulet, videns ex hac sua deambulatione securam omissionem Sacri: Nam si illa omisio non cognoscatur, nullum erit voluntarium, cum hoc necessario requirat cognitionem. Ad neutrum obligationem requirit Amicus, Rasler & Th. Sanchez. Ad utrumque Medina & Goner. Ad effectum omissionis voluntarium requirit obligationem, non ad voluntariam omissionem Jo. à S. Th. Gibbon, Contensonus, Godoy, Rhedingus. Ubi totus cardo questionis vertitur in assignandâ illâ ratione, vi cuius omisio, & effectus inde secutus habeant connexionem & dependentiam à voluntate, ut voluntarii dici possint. De quo sit

CONCLUSIO prima. *Ut omisio sit imputabilis in culpam, requiritur, ut voluntas debeat agere: ut vero sit voluntaria, sufficit, quod non egerit, cum tamen proximè potuerit agere.*

Ratio primæ partis est: quia ubi nulla est prævaricatio legis, nulla est imputatio in culpam: sed ubi nulla est obligatio legis, nulla potest esse prævaricatio ipsius: ergò tunc etiam nulla potest esse imputatio in culpam.

Ratio secundæ partis est ex S. D. hic. Illud est voluntarium cuius domini sumus, & quod est in nostrâ potestate: atqui etiam sine obli-

R, P, Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

gatione Sacrum omittere, v. g. tempore quo studemus, est in nostrâ potestate, nosque sumus domini istius omissionis: ergò hæc omisio est voluntaria.

Respondent: cuius actu Domini sumus, illud nobis esse voluntarium in actu, & illud cuius Domini sumus in potentia, etiam esse nobis voluntarium in potentia: & sic omissionem Sacri esse voluntariam student illo tempore in potentia, quia nimirum continetur in potestate voluntatis tanquam in causâ; non autem esse actu voluntariam, quia voluntas sine obligatione nullam exercet causalitatem respectu ipsius, ac proinde non facit illam à se actu dependere.

Sed contra est primò. Ut aliqua negatio fiat indirectè voluntaria, sufficit, quòd necessario connectatur cum actu directè voluntario, ex quo secutura cognoscitur: sed etiam si absit obligatio, omisio Sacri necessario connectitur cum actu studendi, & cognoscitur ex illo secutura. Ergò, Major probatur: Hoc ipso quòd generans inducit formam in materiam, quæ est incompossibilis cum omni aliâ formâ, causat in materiâ indirectè absentiam & privationem aliarum formarum. Item hoc ipso malitia alicujus actus sit indirectè voluta, quia infallibiliter connectitur cum objecto delectabili directè voluto. Ergo dum voluntas liberè & cum cognitione causat actum impossibilem cum auditione Sacri, etiam indirectè & actu causat omissionem Sacri.

Contra est Secundò. Omisio non potest fieri actu indirectè voluntaria ratione alicujus quod est extrinsecum voluntati: sed obligatio est extrinseca voluntati, & tenet se ex parte legis: ergo obligatio non potest esse ratio, cur omisio fiat actu voluntaria.

Contra est Tertiò. Obligatio supponit voluntarium liberum: ergo non causat:

Neque dicas: Supponit voluntarium in potentia, concedo: actu, nego. Nam moralitas quæ nascitur ex obligatione præsupponit voluntarium etiam in actu: potest enim actus concipi voluntarius & liber priusquam concipiatur bonus vel malus, nisi concipiatur etiam actu voluntarius & liber: ergo etiam prius concipitur voluntarium indirectum actu, quàm concipiatur obligatio: siquidem ista non est constitutum voluntarii, sed moralitatis.

Contra est quartò, præsertim in suppositione puræ omissionis: ideo omisio est voluntaria, quia pendet à voluntate, quæ propter libertatem

G

tem

tatem contradictionis æquè est domina sui non velle, quàm sui velle; sed hoc dominium & libertatem habet independenter & præsuppositivè ad obligationem. Ergò.

§. II.

Objectiones solvuntur.

5. **O**bjicies primò. Ut aliqua omisso sit indirectè voluntaria, debet interpretativè contineri in aliquà actione, quæ est impossibilis cum actu opposito omissionis, v. g. ut omisso Sacri sit indirectè voluntaria, debet contineri in actu lusùs, vel studii, qui simul sit impossibilis cum auditione Sacri. Sed hoc fieri non potest sine aliqua obligatione. Ergò. Major inde videtur admittenda, quia hoc est indirectè voluntarium, quod habet connexionem cum alio directè voluntario; sed nisi omisso Sacri saltem interpretativè continetur in actu studii v. g. non apparet aliqua connexio, ergò. Minor quoque probatur: ut omisso Sacri continetur in actu studii sitque non merè negativa sed privativa, tunc debet actus oppositus, nimirum auditio Sacri, esse debitus inesse subjecto; nam aliàs actus studii haberet se merè concomitanter & per accidens ad auditionem Sacri; & omisso Sacri non esset absentia formæ debitæ inesse subjecto, sed si absit obligatio audiendi Sacrum, studium merè concomitanter se haberet ad omissionem, & ipsa omisso non esset absentia formæ debitæ inesse subjecto, ergò.

Respond. primò ex hypothesi sententiæ admittentis puram omissionem, negando majorem tam argumenti quàm probationis. Quia ut omisso sit indirectè voluntaria, sufficit, ipsam connecti cum voluntate suspendente & retrahente influxum directum in actum oppositum, ad quem hic & nunc fuit proximè expedita.

Respond. secundò, permittà majore negando minorem; & ad probationem dist. majorem; debet actus oppositus, nimirum auditio Sacri esse debitus inesse subjecto, per ly debitum intelligendo debitum legale, vel morale obligationis, nego. Hoc ipsum enim est in quæstione: intelligendo debitum quasi naturale physica dispositionis, & proximæ possibilitatis, concedo. Nam privato à Philosopho definitur absentia formæ in subjecto apto, sed quando subjectum, nempe voluntas est disposita ad aliquem actum per præviam advertentiam, jam est proximè apta habere aliquem actum, & sic omisso opposita jam est absentia formæ in subjecto apto.

Instabis. Ista dispositio tantum facit, ut voluntas possit agere; atqui secundum S. D. hic q. 6. a. 3. ut omisso sit indirectè voluntaria, non sufficit posse, sed requiritur insuper debere agere: *Voluntas*, inquit, *volendo*, & *agendo potest impedire hoc, quod est non velle & non agere, & aliquando debet*; ideo non velle & non agere imputatur ei, quasi ab illa existens.

Respond. S. Doctorem manifestè loqui de voluntario indirecto non quæ libero, sed insuper quatenus imputabili in culpam.

6. **O**bjicies secundò. Si impossibilitas omissionis v. g. studii cum auditione Sacri esset suf-

ficiens causa, quòd omisso Sacri esset voluntaria studenti, penè infinitarum rerum omissiones eidem essent voluntariæ, tot nimirum actuum, quot sunt impossibiles cum actu studii; sed hoc videtur ridiculum, ut v. g. homini deditum concedenti voluntariæ sint omissiones omnium actuum, qui vigiliam requirunt.

Respond. negando sequelam; quia illorum solummodò actuum omissiones sunt voluntariæ, quorum ut mox possibilem adest intellectui practica confusa vel explicita advertentia, quod enim nullo modo cognitum, etiam non est voluntarium: unde, qui voluntariè sonum capit, indirectè tantum vult omissionem illorum actuum, quos saltem confusè cognoscit hic & nunc somno impediendo.

Instabis. Illa advertentia tantum proponit auditionem Sacri v. g. ut possibilem eligi, non ut actu eligendam, sique tenet se ex parte potentia & actus primi: ergò non potest esse ratio, cur omisso Sacri sit magis voluntaria actu, quàm in potentia.

Respondeo neg. antecedens: nam advertentia rationis proponit auditionem Sacri pro sequenti instanti etiam actu eligendam, non ex obligatione, sed ex suppositione, si ita voluntas se determinaverit; unde etiam distingui potest consequens. Ergò advertentia ut præsupposita ad actuale impedimentum audiendi Sacrum non facit voluntarium in actu, concedo; ut conjuncta cum actuali & voluntario impedimento, nego: tunc enim omisso jam est indirectè à principio intrinseco nempe voluntate, & cum cognitione finis, nimirum cum advertentia rationis.

§. III.

Resolvitur quæstio de effectu ex omissione secundo.

CONCLUSIO secunda. *Ut effectus ex omissione secutus verè sit indirectè voluntarius immitenti, requiritur præceptum & obligatio ponendi actum, ex cuius omissione sequitur ejusmodi effectus.*

Probant aliqui autoritate S. D. hic q. 6. a. 3. in c. dicentis: *Sciendum, quia non semper id, quod sequitur ad defectum alius, reducitur sicut in causam in agens ex eo quod non agit, sed solum tunc cum potest & debet agere*; Ergo ex mente D. Th. non sufficit proxima potentia ad agendum oppositum, sed ulterius requiritur debitum seu obligatio ponendi actum oppositum omissioni.

Verùm hæc autoritas parum favet, cum enim S. D. hoc ipsissimo loco non tantum loquatur de effectu secuto, sed etiam de ipsa omissione, sequeretur quòd etiam ad omissionem voluntariam obligatio requireretur, quod tamen paulò antè negavimus. Igitur S. D. ibidem tantum loqui videtur de voluntario imputabili in culpam.

Probatur ergo ratione primò. Quando ex parte voluntatis nullum reperitur principium intrinsecum, quo physice vel moraliter influat in aliquem effectum, eumque reddat voluntarium,

rium, recurrendum est ad aliquod principium extrinsecum, ratione cuius saltem moraliter & interpretative talis effectus à voluntate procedat & dependeat; sed in voluntate omittente aliquem actum indebitum nullum reperitur eiusmodi principium: ergò recurrendum est ad aliquod principium extrinsecum, ratione cuius effectus ille connexionem ac dependentiam moralem à voluntate accipiat. Atqui nullum eiusmodi est assignabile, præterquam obligatio præcepti ad ponendum actum oppositum omissioni: ergò sine hac effectus non potest esse voluntarius. Major claret ex terminis. Minor probatur. Inprimis negationes non habent virtutem physicam causativam effectus ut per se patet; sed neque moralem: hæc enim alia non esset, quam quod daretur sufficiens fundamentum prudenter arbitrandi, quòd talis effectus v. g. submersio navis à voluntate dependeat: sed absque obligatione præcepti nullum est tale fundamentum: ergò minor probatur: sublata obligatione effectus non sequitur ex vi omissionis, estque præter imò sæpe contra intentionem omittentis: v. g. submersio navis, quæ directè sequitur ex violentiâ fluctuum; non sequitur ex omissione gubernationis in eo qui non habet obligationem, quantumvis artem gubernandi calleat; ergò nullum est fundamentum, cur censetur à voluntate procedere, vel dependere. Tam antecedens quam consequentia deducitur ex doctrina Thomistarum adversantium, qui omnes negant DEUM esse causam peccati per denegationem auxiliorum efficacium, quantumvis videat his denegatis hominem infallibiliter peccaturum, eò quòd peccatum non sequatur ex vi negationis auxiliorum sed ex vi liberi arbitrii defectuose operantis: ergò similiter submersio navis (eadem est ratio de aliis) non potest adscribi voluntati tanquam causæ, in eo qui nullam habet obligationem artem gubernandi, eò quòd submersio non sequatur ex vi omissionis, sed cum ea solùm per accidens conjungatur. Unde

Probatur secundò ab absurdis. Sequitur enim, omnia peccata hominum & Angelorum esse DEO voluntaria, quòd tamen pie aures abhorrent; siquidem ea per auxilium gratiæ efficacis impedire potuisset.

Respondet Amicus, non esse absurdum, cum addito directè, peccata permissivè esse DEO voluntaria. Sed contra. Tametsi permissenti & impedire omittenti permissio sit voluntaria, hæc tamen est insufficientis ut propterea res permissa dicatur voluntaria permissenti, cum multi defectus à Superioribus ex rationabili causa permissi sint ipsis præter involuntarij, uti de peccata DEO. Vel ergò per rò permissivè voluntarium intelligis permissionem esse voluntariam, & tunc extra rem: vel ulterius intelligis præter permissionem ipsa peccata esse voluntaria, & tunc manet absurditas sequela.

Insuper sequitur, eum qui omitteret aliquam

actionem ad quam nullo præcepto obligatur, v. g. cilicium, disciplinam, quæ posset impedire impuros motus, ex quibus pollutio sequitur, eundem peccaturum peccato mollietati. Sequela probatur: omnis voluntaria pollutio est peccaminosa & intrinsecè mala; sed in hoc casu pollutio esset voluntaria secundum fundamenta Adversariorum; ergò esset intrinsecè mala & peccaminosa. Unde à fortiori sequitur, eum qui prosequeretur actionem honestam, cuius prosequendæ jus habet, cum periculo tamen securæ pollutionis absque suo consensu, nihilominus peccaturum mortaliter, eò quòd non removeat causam, ex quâ effectus iste per accidens sequitur, quòd tamen est contra communem Theologorum. Dices fortè: pollutionem directè voluntariam esse intrinsecè malam, non item voluntariam indirectè. Contra est: quòd etiam indirectè voluntaria sit intrinsecè mala, quando subest proximum periculum consensus; quia tunc adest obligatio præcepti ad omittendum actum, aliàs ex sua speciè licitum: ergò quòd aliquando non sit mala, ideo est, quòd non sit voluntaria, non quòd sit voluntaria indirectè.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò. Qui vult causam & antecedens, vult etiam effectum cum causa connexionem, si videat illum exinde secutum: sed ommissio est suo modo causa effectus subsequenti: quia sine eà non sequeretur, & illa posita prævidetur secutus: ergò, cui ommissio est voluntaria, eidem quoque effectus ex tali omissione secutus est voluntarius.

Respondeo primò, distinguendo majorem: si effectus sequatur per se, & ex vi illius causæ vel antecedentis, concedo majorem; si non ex vi illius antecedentis, sed alterius causæ, & per accidens, nego majorem; & sic distinctà minore, nego consequentiam. Secundò nego minorem, non enim, ut aliquid sit causa, sufficit, quòd sine ea effectus non sequeretur.

Objicies secundò. Ut effectus omissionis sit imputabilis in culpam, sufficit illum fuisse prævisum in omissione conjunctà cum obligatione non omittendi actum oppositum: ergò ut sit sine imputabilitate voluntarius, sufficit ipsum fuisse prævisum in omissione non conjunctà cum obligatione non omittendi.

Resp. negando consequentiam: nam sine obligatione non solùm deest sufficiens principij imputabilitatis, sed etià voluntarij interpretativi, ut antea ostendimus. Si dicas: in omissione imputabilitas ad peccatum præsupponit voluntarium: ergò etià in effectum, Respondeo disparitatem esse, quòd in omissione adest principium intrinsecum idque necessariò præsuppositum, nempe vis dominativa voluntatis, in effectum verò nullum intrinsecum haberi potest, sed tantum extrinsecum & morale, quòd est obligatio.

